

Retten i Holstebro

DOM

Afsagt den 8. juni 2016 i sag nr. BS 3-621/2015:

Danmarks Lærerforening som mandatar for

A

...

7600 Struer

mod

Erstatningsnævnet

Adelgade 11-13

1304 København K

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 23. september 2015, drejer sig om prøvelse af Erstatningsnævnets afgørelse af 5. marts 2015, hvorved Erstatningsnævnet afslog As ansøgning om erstatning efter offererstatningsloven. Afslaget blev givet under henvisning til, at der ikke var sket anmeldelse til politiet inden for 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1, og til at Erstatningsnævnet ikke fandt anledning til at dispensere fra anmeldelsesfristen, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Sagsøgeren, Danmarks Lærerforening som mandatar for A, har principalt nedlagt påstand om, at sagsøgte, Erstatningsnævnet, skal anerkende, at A er berettiget til erstatning efter offererstatningsloven i anledning af den tilskadekomst, der overgik hende den 3. marts 2014.

Subsidiært har Danmarks Lærerforening som mandatar for A påstået, at Erstatningsnævnet skal anerkende, at der er grundlag for at dispensere fra betingelsen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Erstatningsnævnet har over for den principale påstand påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Over for den subsidiære påstand har Erstatningsnævnet påstået frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Den 3. marts 2014 var A som skoleleder på den selvejede institution X ude for en episode med en elev, B, der var 14 år gammel, hvor hun mente sig udsat for vold. Hun har til brug for et forsikringselskab udarbejdet en redegørelse om forløbet, hvoraf blandt andet fremgår:

”...

Hændelsesforløbet

Ca. klokken 10.40 den 3. marts hører jeg tumult og hævede stemmer fra skolens frokoststue. To elever er højkrystede og kaster med ting i lokalet. Flere undervisere er i dialog med eleverne og beder dem blandt andet om at stoppe deres provokerende adfærd samt om gå med ned i undervisningslokalet.

Da jeg kommer ind i frokoststuen, ligger den ene elev på to stole ved et bord. Drengene griner, bander og nægter at rejse sig eller gå med ned i undervisningen. Jeg spørger, hvad drengene forventer at få ud af situationen. Eleven rejser sig op, går hurtigt og truende hen imod mig samtidig med, at han råber, at jeg ikke skal hæve stemmen. Han går derefter helt tæt på mig (med sit ansigt ca. 30 cm fra mit ansigt). Eleven spørger om jeg truer ham. Jeg svarer "nej", hvorefter jeg med hævet stemme siger, at han skal opføre sig ordentlig og gå til undervisning. Eleven råber vredt og højt igen "truer du mig?" Han tager samtidigt fat i mine overarme/skuldre, hvorefter jeg igen svarer 'nej'. Han tager derefter halsgreb på mig, ved at lægge begge sine hænder rundt om min hals (med tommeltotterne mod forsiden af min hals). Han holder mig fast, trykker og rusker i nogle sekunder. En underviser griber ind ved at fjerne elevens hænder fra min nakke/hals.

...

Underviseren tager sig af eleven, sammen med de øvrige tilstedeværende kollegaer, og jeg går ud af lokalet og ind på skolens kontor.

Efter et stykke tid og samtale med skolens viceskoleleder, de var vidne til uheldet, registrerer jeg ømhed i nakke/på halsen og kører derfor til egen læge.

Jeg sygemeldes ved lægekonsultationen og påbegynder psykologsamtaler samme uge.
..."

Hændelsen blev anmeldt som en arbejdsulykke den 2. maj 2014.

Af Xs personalehåndbog fremgår blandt andet, at X er et socialpædagogisk opholdssted, som består af flere forskellige tilbud, herunder X Skole og STU-tilbud – et internt tilbud, som henvender sig til elever, der har behov for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i en kortere eller længere periode.

Det fremgår videre af personalehåndbogen, at X har valgt at arbejde ud fra metoden KRAP. Herom fremgår følgende:

” ...

På X har vi valgt at arbejde ud fra metoden KRAP:

KRAP er kendetegnet ved at tage udgangspunkt i den anerkendende

tilgang til andre mennesker, ved en systematisk inddragelse af de kognitive teorier og behandlingsformer, samt ved en udpræget vægt på det positive – det, der virker.

Den kognitive, pædagogiske ramme hviler på et konstruktivistisk grundlag, hvilket betegner den grundide, at vi som mennesker ikke blot opfatter og erkender vores omverden, som den er, men, at vi inde i vore hoveder danner os egne forestillinger

modeller og antagelser. Vi konstruerer så at sige vores egen version af den ydre virkelighed.

KRAP er et koncept, som indtænker anerkendelse og ressourcer. Der bliver typisk taget udgangspunkt i det, der virker og så udvikles der derfra. Det betyder dog ikke, at man ikke skal forholde sig til det, der bør forandres.

Når man arbejder KRAP`sk, anser man vejledning, guidning og feed forward, som de mest hensigtsmæssige måder at hjælpe folk på. Princippet er, at vi gerne skal være retningsanvisende i god forståelse med den eller de, der har behov for at udvikle sig. Skæld ud og bebrejdelser bør undgås, da mennesker sjældent har udbytte af at høre om alt det, vi ikke vil have dem til at gøre eller alt det, de har gjort forkert.

KRAP stiller spørgsmålet: ” Når en strategi ikke virker, hvad er det så der gør, man antager at mere af det samme ville have en gunstig effekt”? Krap vil hjælpe fagpersoner til at udforske sine tanker om den, han eller hun arbejder med – undersøge hvad der tilbage i tiden har virket positivt og inspirere fagpersonen til, sammen med den unge at overveje, hvor man gerne vil hen.

Et gennemgående træk ved KRAP er, at det ikke opfordrer til, at professionelle bedst ved hvordan andre mennesker tænker og bedst ved hvad de er ude på. Det er langt vigtigere at få undersøgt den andens virkelighed snarere, end at tro vi som fagfolk ved det bedre selv.

...”

Af personalehåndbogen fremgår om vold og trusler:

”...

X registrere altid vold og trusler i forhold til personalet og mellem de unge.

X har den holdning at der skal være tale om grov vold eller direkte trussel på livet før end vi som opholdssted anmelder en ung. Denne holdning skyldes, at det ofte er den slags problematikker vores unge har og at det netop kan være en af grundene til, at de er visiteret til en anbringelse udenfor hjemmet.

Som personale har man altid selv muligheden for at anmelde en episode til politiet.

...”

I de tilfælde, hvor der er anvendt magt over for de unge, er der fastsat en procedure, der i detaljer beskriver proceduren for den efterfølgende opfølgning. Det fremgår blandt andet heraf, at de involverede medarbejdere er tovholdere, og de skal beskrive magtanvendelsen skriftligt inden for 24 timer. Magtanvendelsen skal gennemgås med den unge.

Den 16. september 2014 rejste Danmarks Lærerforening på vegne af A erstatningskrav overfor Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnet anmodede X om en nærmere beskrivelse af hændelsesforløbet ved As tilskadekomst. Nævnet bad i den forbindelse X om at oplyse, hvorfor episoden ikke blev anmeldt til politiet. Nævnet oplyste i den forbindelse:

” ...

I siger, hvor en institution af pædagogiske eller behandlingsmæssige årsager vælger ikke at indgive politianmeldelse i anledning af overgreb på personalet eller andre, og der derfor ikke udfærdiges politirapporter eller lignende, er det derfor af afgørende betydning for den erstatningssøgende, at institutionen udfærdiger en nøje beskrivelse af hændelsesforløbet til brug for nævnets behandling af sagen.

Det bemærkes, at staten efter offererstatningslovens § 17, i det omfang der ydes erstatning, indtræder i skadelidtes krav mod skadevolderen. Til brug herfor skal nævnet anmode Dem om at oplyse skadevolderens navn og cpr-nummer. Dette gælder også selvom skadevolderen er under 15 år eller ikke kan straffes på grund af utilregnelighed.
...”

C, leder ved X, udarbejdede i den forbindelse en beskrivelse af hændelsesforløbet den 3. marts 2014.

Det fremgår blandt andet heraf, at afdelingsleder ... efterfølgende har haft en samtale med B om episoden. Herom fremgår følgende:

” ...

B er meget uenig i, at han har taget halsgreb på A – han mener, at han tog fat i hendes skulder.

B udtaler følgende:

Det starter med, at vi (H og jeg) sidder og fjoller. Det gider lærerne ikke have, så D kommer ind og hæver stemmen. Det tager vi ikke seriøst for det gør hun altid! Så kommer A og siger at vi skal gå til time, dog uden at hæve stemmen. Det reagerer vi ikke på, så siger hun til en lærer, at hun skal kalde på de andre lærer. Da de kommer til, begynder A så at hæve stemmen, højt. Jeg siger til A, skal du nu til at hæve stemmen igen. A råber: det kan du kraft edeme tro jeg skal. Jeg går/flyver op og tager fat i As arm. Der går to sekunder, så kommer E og tager mig væk. I det E går det, kommer H og skubber til E, som så gør at E kommer til at skubbe mig ind i A. E tager fat i mig igen og skubber mig ind i et bord.

Efter jeg snakkede med E og hørte hans version, kan jeg godt se at det ikke passer helt med det jeg husker. Men jeg var også så gal, at jeg gik i sort.

...”

Det fremgår videre af Cs beskrivelse, at der samme dag blev indkaldt til et evalueringsmøde, hvor der var stor fokus på konflikthåndtering, da antallet af lærere, der var omkring drengene i situationen, ikke var med til at nedtrappe konflikten - tværtimod.

Om baggrunden for at der ikke blev indgivet politianmeldelse er anført:

” ...

Episoden bliver ikke anmeldt til politiet, da vi på X har den holdning, at der skal være tale om grov vold eller direkte trussel på livet før end vi som opholdssted anmelder en ung. Denne holdning skyldes, at det jo ofte er den slags problematikker, vores unge har

og at det netop kan være en af grundene til, at de er visiteret til en anbringelse uden for hjemmet.

Som personale har man altid selv muligheden for at anmelde en episode til politiet.

...”

Erstatningsnævnet afslog den 5. marts 2015 As ansøgning om erstatning, fordi forholdet ikke var anmeldt inden for 72 timer. Følgende fremgår af afgørelsen:

”...

For så vidt angår voldelige eller trusselsagtige situationer inden for plejesektoren og visse dele af behandlings- og undervisningssektoren for børn og unge mv. følger nævnet en henstilling i en betænkning, afgivet den 09-05-1985, tillæg B, sp. 1355, fra Folketingets Retsudvalg i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det fremgår af henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Det fremgår af sagen, at tilskadekomsten indtraf i forbindelse med Deres medlems arbejde på den selvejende institution X, som er et socialpædagogisk opholdssted for anbragte unge. Det fremgår endvidere, at Deres klient den 03-03-2014 fik taget halsgreb og blev udsat for trusler fra en beboer, idet hun forsøgte at få to beboere til at gå til undervisning. Deres medlem var efterfølgende meget berørt af situationen.

De har ved mail af 16-09-2014 oplyst, at årsagen til den manglende politianmeldelse var, at skadevolder var 14 år på gerningstidspunktet, og at institutionen havde vægtet pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn i forhold til skadevolder.

C, leder af institutionen X, har hertil oplyst, at episoden ikke blev anmeldt til politiet, da man på X har den holdning, at der skal være tale om grov vold eller direkte trussel på livet, før opholdsstedet anmelder en ung. Denne holdning skyldes, at det ofte er den slags problematikker, de unge har, og at det netop kan være en af grundene til, at de er visiteret til en anbringelse uden for hjemmet.

De har hertil ved e-mail af 06-11-2014 anført blandt andet, at Cs beskrivelse af hændelsesforløbet bekræfter, at institutionen har vægtet pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn i forhold til politianmeldelse af skadevolder.

Nævnet finder ikke, at der er oplyst om konkrete, individuelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller episoden den 03-03-2014, som skulle tale imod politianmeldelse.

Den manglende politianmeldelse har medført, at der ikke er sket politiafhøring af skadevolder, som efter de foreliggende oplysninger havde en anderledes version af episoden, ligesom den anden tilstedeværende elev og tilstedeværende kollegaer ikke er blevet afhørt. Skadevolder eller dennes eventuelle værge er efter det oplyste heller ikke senere blevet konfronteret med, at Deres medlem betegner skadevolders handling ved

hændelsen som en straffelovsovertrædelse. Det bemærkes i den forbindelse, at sådanne yderligere oplysninger også ville kunne have betydning for Erstatningsnævnets eventuelle regreskrav mod skadevolder.

Nævnet bemærker i øvrigt, at Deres medlem selv kunne have anmeldt hændelsen til politiet.

Deres bemærkninger i e-mail af 06-11-2014 kan således ikke føre til en ændret vurdering af sagen.

...”

Der er til brug for sagens behandling ved Arbejdsskadestyrelsen indhentet en speciallægeerklæring fra speciallæge i psykiatri Lars Lukman Christensen. Under afsnittet om den aktuelle psykiske situation fremgår, blandt andet:

”...

Hun ikke har set den person, der overfaldt hende og hun anmeldte det ikke og det kunne hun slet ikke overskue i starten. Efter nogle måneder prøvede hun på Facebook at undersøge, hvor overfaldspersonen var henne og fandt ud af, at han stadig befandt sig i den institution, hvor han var før, han overfaldt hende.

...”

C har i en udtalelse til brug for denne sag blandt andet oplyst:

”...

Som det altid er procedure på X efter sådanne episoder, deltog jeg på efterfølgende personalemøde. Her evaluerede vi på situationen og havde især fokus på, om vi havde kunnet handlet anderledes. Min rolle var ligeledes at tage hånd om medarbejderne, da skolens personale ikke så ofte står i sådanne situationer.

...”

A deltog ikke i mødet.

Forklaringer

A har forklaret, at hun blev ansat på X 3 år inden episoden den 3. marts 2014. Hun er uddannet folkeskolelærer og psykoterapeut.

Hun var afdelingsleder for X Skole. Det er ikke er en almindelig folkeskole. I hendes kontrakt stod der: ”Skoleleder”. Hun havde ansvaret for den skolemæssige del. Der er to afdelinger af skolen. Den ene afdeling er med elever fra 6. – 10. klasse. Det er unge, som er anbragt og som har særlige vanskeligheder. Den anden afdeling er for de 18 – 25-årige, som skal have hjælp til deres videre uddannelse. Hun var ansvarlig for begge afdelinger. Alle unge er anbragt i Xregi, men i forskellige afdelinger. Der er mellem 20 og 25 elever.

B og den anden dreng, der begge var til stede ved episoden, gik begge i afdelingen for elever fra 6. – 10. klasse. Selve episoden fandt sted en mandag. Hun sad på sit kontor sammen med viceskoleleder D. De kunne høre, at der var uro. På et tidspunkt valgte D at gå ud for at se, hvad der skete. D kom tilbage og sagde, at problemet ikke var løst. Kontoret ligger overfor

frokoststuen. Hun hørte, at flere lærere – uden held havde forsøgt at stoppe uroen. Hun besluttede, at samle skolens lærere for at stoppe konflikten.

Hun gik ind i frokoststuen og spurgte drengene, hvad de ville have ud af det. Det var tydeligt, at hendes tilstedeværelse virkede provokerende på B, fordi hun var skoleleder. Hun plejede ikke at deltage i sådanne situationer. Der var andre kollegaer til stede i frokoststuen. Hun mener, det var D, F, G og E.

B kom hen til hende og spurgte, om hun truede ham. Hun svarede nej og spurgte, hvad han ville opnå. Den anden dreng, H, trak sig vist på grund af hendes autoritet. B tog fat i hendes skulder og sagde: ”Truer du mig”. Hun hævdede stemmen og sagde noget i retning af, at nu skulle han stoppe og høre, hvad de voksne siger og gå til undervisning. B tog fat om hendes hals. Det gik stærkt. Det tog ikke mere end 2-3 sekunder. Hun kunne ikke trække vejret. E kom hen og tog skånsomt ved B og fik fjernet hænderne. H kom farende hen mod enten E eller hende, men det blev stoppet af en af de andre lærere.

Efter episoden blev B trøstet af en lærer. B var nu faldet til ro. En anden lærer tog sig af H. Hun vurderede, at det ville optrappe situationen, hvis hun blev, og derfor gik hun. Hun tror, at hun ikke kunne trække vejret, fordi B trykkede med tommelfingrene på hendes hals. Hun har aldrig oplevet noget lignende.

Da episoden fandt sted, havde de på X lige vedtaget ny politik om håndtering af konflikter. En uge inden havde afdelingslederne fået at vide, at den enkelte ansatte ikke længere kunne skønne over, om de ville sende en elev hjem. De skulle i stedet løse konflikterne på stedet. Ugen inden ville hun således nok have skønnet, at de to drenge skulle sendes hjem frem for tage konfrontationen med dem.

Efter episoden gik hun hen på sit kontor. Hun var optaget af, hvordan de andre elever havde det, og hvordan B og H havde det. Hun gav også besked til B og Hs hus om, hvad der var sket. Der skulle laves et skema på grund af magtanvendelsen. Hun var i gang med at lede efter skemaet, da D sagde til hende, at hun var rød på halsen. D begyndte at spørge hende om, hvordan hun havde det.

Hun kom til sin egen læge om eftermiddagen, som konstaterede mærker på halsen. Hun blev sendt til CT-scanning samme dag. Det var først der, hun blev rigtig bange. Hun blev lagt på et bord med en halskrave, og hun gik i panik, da sygehuspersonalet skulle røre hendes hals. Efterfølgende havde hun ondt i nakken og psykiske gener.

Hun kom ikke tilbage til X. Hun fandt et andet arbejde med en anden målgruppe, men hun kunne ikke klare jobbet, med de konfrontationer, som det indebar, og hun sagde op, inden prøvetiden udløb.

X anvender ”KRAP” som pædagogisk redskab. KRAP står for ”Kognitiv ressourcefokuseret anerkendende pædagogik”. Som ansat på X skal man ud over det skolemæssige udføre socialpædagogisk arbejde. Det er pædagogisk udviklingsarbejde i en relationskontekst. De skal stille sig autentisk til rådighed i arbejdet. Den relation er bærende for alt pædagogisk arbejde ved X. Tillid er afgørende for arbejdet.

Deres arbejde hænger nøje sammen med den omstændighed, at de ikke anmelder vold. Det hele er baseret på anerkendelse og ikke straf. Hun ville ikke kunne være på stedet, hvis hun selv havde anmeldt forholdet til politiet.

De børn, der gik på skolen, kunne på ingen måde inkluderes i ordinære skoletilbud.

Hun havde inden episoden en god relation til B. B var gennemsnitlig i målgruppen på X. Episoden var den mest voldsomme, hun har været med til. Det mener hun også ud fra hendes kollegaers reaktioner. Det blev slet ikke drøftet, om episoden skulle politianmeldes. På tidspunktet for episoden var de ved at uddanne personalet til den anerkendende metode, og derfor var de ekstra opmærksomme på ikke at handle i strid hermed.

Hun skulle på et tidspunkt lave en beskrivelse af episoden. ..., der var leder i den afdeling, som B hørte til, skulle indhente en beskrivelse fra B. E skulle også lave en beskrivelse. Det hele blev samlet i en mappe.

Det er rigtigt, at hun til psykiater Lars Lukman Christensen har oplyst, at hun ikke anmeldte det, fordi hun ikke kunne overskue det i starten, og at hun ikke undersøgte, om institutionen havde anmeldt episoden. Hun har ikke set B efter episoden.

C har forklaret, at hun har været leder på X siden 1999. Alle børnene på stedet er døgnanbragte. X Skole ligger særskilt i forhold til bostederne. De ansatte, der har med værestedet at gøre, er pædagoger. Det er rigtigt, at der er to opdelinger: Børn og unge fra 6 - 10. klasse og STU (særlig tilrettelagt undervisning) for unge op til 25 år.

Hvis man vælger at arbejde med KRAP, tager man hele tiden udgangspunkt i den enkelte unge. Man anerkender dem for det, de kan. Dette er i modsætning til belønning og straf. Der er også mange andre pædagogiske metoder at behandle de unge på.

Hun var ikke til stede under selve episoden, men hun blev involveret efterfølgende. Hun har lavet beskrivelsen af hændelsesforløbet ud fra de udtalelser, hun indhentede fra andre. B' udtalelse stammer fra det, han har sagt i forbindelse med, at han er blevet hørt vedrørende magtanvendelsen over for ham. Hun ved ikke, om det var B, der selv skrev, eller om det er ..., der har skrevet det. B har som minimum skrevet under på redegørelsen. Det hænger sammen med KRAP, at episoden ikke blev anmeldt til politiet.

Det eneste pædagogiske redskab, de har, er at skabe tillid, og holdningen er, at de ikke anmelder vold. De unge er ofte visiteret, fordi de har udadreagerende adfærd. Hvis man er ansat på X har man samme menneskesyn og værdigrundlag. Det ville derfor være i modsætning til de grundlæggende principper, hvis en ansat personligt foretager anmeldelse, men de ansatte må godt anmelde vold. Ofte har de ansatte den holdning, at de ikke vil anmelde vold.

Når en sådan episode finder sted, hører de altid de ansatte. De hører også de unge. Det er primært på grund af den magtanvendelse, der har været anvendt over for den unge, men de bruger det også for at evaluere generelt

A var skoleleder og havde ikke en særlig tilknytning til B. Hun mener ikke, at politianmeldelse blev overvejet, og hun mener ikke, at hun har drøftet det med A.

D har forklaret, at hun er læreruddannet fra 2004. Hun har været ansat på X siden 2010. Inden da var hun ansat på en anden skole, der også havde med elever at gøre inden for specialområdet.

Hun er uddannet i KRAP via X. Man brugte ikke KRAP på det sted, hun var før X.

Den 3. marts 2014 var drengene larmende. De lavede ballade på gangen og i frokoststuen, hvor de kastede med ting. Hun var vist involveret i konflikten, inden A kom ind i frokoststuen. B sad ved et bord i frokoststuen. H, den anden elev, gik og hun gik efter ham. H blev pludselig højtråbende og voldsom i sit kropssprog, for han ville hen og hjælpe sin kammerat. Hun og en kollega fik H hjulpet ud af lokalet. Der skete således også magtanvendelse over for H. Episoden var voldsom i forhold til det, hun tidligere har oplevet.

Hun og A gik efterfølgende ind på kontoret. A havde rigtig ondt. Hun blev ved med at sige til A, at hun skulle kontakte sin læge, fordi hun havde så ondt.

Hun var med til at beskrive episoden med magtanvendelsen overfor H. Der er en hel klar procedure for, hvad de skal gøre.

E har forklaret, at han er ansat på X. Han har været ansat i omkring 6 år. Han er uddannet herregårdsjæger. Han blev ansat til at undervise i naturfag. Han har desuden taget 1. semester på pædagogseminaret i matematik.

Den dag, episoden fandt sted, skal skulle han have B og H til undervisning, og han forsøgte at hente dem. D kom også og forsøgte uden held at få drengene til undervisning. Derefter kom A. Han var til stede, da A kom. A sagde til drengene, at de skulle gå i klassen. Hun gentog det i et højere toneleje. B rejste sig fra stolen og puffede til As skulder. B tog rundt om halsen på A, og han fik B væk. Vidnet lagde B på jorden, hvorefter B faldt til ro. Hans andre kollegaer tog sig af H. Som han husker det, havde B fat om halsen på A forfra med én hånd.

B kom til at græde bagefter. Han kan ikke forklare hvorfor. Måske blev B bange, fordi han blev lagt ned.

Han var med til at lave skema for indberetning af magtanvendelse. Det er obligatorisk. De mødes altid bagefter en sådan episode for at gennemgå den.

Parternes synspunkter

Danmarks Lærerforening som mandatar for A har anført, at det ikke forudsætter særlig sagkundskab at vurdere, om hun har været udsat for en tilskadekomst, der berettiger hende til erstatning efter offererstatningsloven. Det ligger derimod inden for, hvad der i almindelighed prøves af domstolene, og den relevante bevisførelse om episoden den 3. marts 2014 har fundet sted. Retten kan derfor tage stilling til hendes principale påstand. Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at hun har været udsat for en overtrædelse af straffelovens § 119. Da

forholdene taler for, at der ses bort fra anmeldelsesfristen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, skal Erstatningsnævnet anerkende, at hun er berettiget til erstatning efter offererstatningsloven.

Det fremgår af forarbejderne til offererstatningslovens § 10, stk. 2, at der ved vurderingen af, om der skal dispenseres fra kravet om politianmeldelse inden for 72 timer, bør tages hensyn til, om pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn har ført til, at episoden ikke er anmeldt. Der kan efter forarbejderne ikke stilles krav om, at der skal foreligge særlige pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn i forhold til den konkrete skadevolder. Efter forarbejderne er det derimod pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der generelt begrundes, at der i de konkrete sager ikke sker politianmeldelse. I overensstemmelse hermed har Erstatningsnævnet tidligere set bort fra anmeldelseskravet, når der har foreligget pædagogiske grunde til undlade anmeldelse. Erstatningsnævnet har således gennem en mangeårig administrativ praksis anerkendt, at pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn fører til, at der kan ses bort fra kravet om rettidig politianmeldelse, og Erstatningsnævnet kan ikke uden særskilt lovhjemmel foretage en skærpelse af denne administrative praksis.

Pædagogiske hensyn har i denne sag været bærende for, at der ikke skete anmeldelse til politiet, idet institutionen arbejder ud fra en anerkendende pædagogisk metode, KRAP, og politianmeldelse er uforenelig med denne pædagogiske metode. Det kan ikke forventes, at A som ansat skulle handle direkte imod den politik for anmeldelse til politiet, som ledelsen havde, og som var begrundet i pædagogiske hensyn. Vurderingen af, om der skulle ske politianmeldelse, har derfor nødvendigvis måttet foretages af arbejdspladsen, dels som følge af hensyn til voldsmanden og det pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn, dels under hensyntagen til offeret, A. Dertil kommer, at hun ikke inden for de første 72 timer kunne vide, at hun ikke ville vende tilbage til arbejdspladsen, eller at hun ville få varige skader som følge af voldsepisoden.

Xs ledelse har udarbejdet en redegørelse for episoden på baggrund af samtaler m.v. med de personer, der havde været til stede. Herefter og henset til, at skadevolderen var under 15 år på gerningstidspunktet, er der ikke grundlag for at antage, at politiet i tilfælde af, at der var sket anmeldelse, ville have foretaget andet, end hvad der faktisk skete. De hensyn, der overordnet begrundes kravet om anmeldelse til politiet inden for 72 timer, er fuldt

ud opfyldt ved, at arbejdspladsen har registreret hændelsen og efterforsket den, hvilket i sig selv er tilstrækkeligt til at begrunde en fravigelse af kravet om politianmeldelse.

Erstatningsnævnet har anført, at As principale påstand ikke kan tages under pådømmelse, da retten efter almindelige principper om prøvelse af forvaltningsafgørelser kun kan tage stilling til spørgsmål, som myndigheden har - eller burde have - taget stilling til. Da As ansøgning blev afvist allerede fordi, der ikke var grundlag for at dispensere fra lovens krav om rettidig anmeldelse, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2, er der ikke ved afgørelsen af 5. marts 2015 taget stilling til, om hun er berettiget til erstatning efter offererstatningsloven, hvorfor den principale påstand bør afvises. A har endvidere ikke godtgjort, at der er grundlag for at fastslå, at hun er berettiget til erstatning efter offererstatningsloven, ligesom sagen ikke er tilstrækkelig oplyst til at imødekomme hendes principale påstand, hvorfor der subsidiært skal ske frifindelse.

A har ikke godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets afgørelse af 5. marts 2015. Erstatningsnævnets hidtidige praksis har ubestridt ikke har været årsag til eller i øvrigt haft betydning for, at politianmeldelse ikke blev foretaget. Den praksisjustering, som har fundet sted, har medført, at praksis er kommet i bedre overensstemmelse med offererstatningsloven og forarbejderne til loven, hvorefter der som udgangspunkt skal ske rettidig politianmeldelse, og hvorefter der kun kan dispenseres herfra, hvis der i det enkelte, konkrete tilfælde foreligger særlige omstændigheder, der taler herfor. Denne administrative justering af praksis ligger inden for rammerne af den lovbestemte skønsudøvelse, der følger af offererstatningslovens § 10, stk. 2, og den er sagligt begrundet. Praksisjusteringen kan og skal derfor tillægges betydning. Da den tidligere administrative praksis ikke afspejler retstilstanden efter praksisjusteringen, er denne ikke relevant.

Erstatningsnævnet har på baggrund af en konkret vurdering skønnet, at der ikke var faktiske omstændigheder, der kunne begrunde en dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, og A har ikke godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte dette skøn som åbenbart urimeligt. A har herunder ikke dokumenteret, at årsagen til den manglende politianmeldelse var, at der forelå sådanne konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller hændelsen, og at der på det grundlag var anledning til at se bort fra kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1.

Den omstændighed, at skadevolderen på hændelsestidspunktet kun var 14 år, kan ikke i sig selv begrunde en dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2. Der er hverken efter ordlyden af offererstatningslovens § 10 eller forarbejderne hertil, herunder Retsudvalgets henstilling fra 1985, og Forslag til Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser af 15. januar 1976, holdepunkter for at lægge til grund, at kravet om politianmeldelse generelt set ikke gælder, blot fordi skadevolder er under 15 år. Derimod fremgår det af offererstatningslovens § 6, stk. 1, nr. 2, at også skadevoldere under 15 år kan forvolde skade, der berettiger en skadelidt til erstatning i henhold til offererstatningsloven. På trods heraf er det ikke i bemærkningerne i tilknytning til § 10 anført, at der i netop disse tilfælde skulle gøre sig særlige omstændigheder gældende vedrørende politianmeldelse.

Den beskrivelse, som As arbejdsgiver har givet af hændelsesforløbet bekræfter ikke, at der konkret forelå pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn til B bag beslutningen om ikke at politianmelde. Derimod har arbejdsgiveren udtrykkeligt anført, at der var den generelle holdning, at der skulle være tale om grov vold eller direkte trussel på livet, før en ung blev anmeldt. Institutionens personalepolitik gjorde det klart, at det påhvilede A selv at anmelde episoden til politiet, såfremt hun fandt, at der forelå en straffelovsovertrædelse. En eventuel miskommunikation eller misforståelse mellem A og hendes arbejdsplads hjemler ikke dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Der er herefter ikke støtte for at antage, at den manglende politianmeldelse er begrundet i As arbejdsgivers konkrete pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn til B.

De hensyn, der overordnet begrunder kravet om politianmeldelse inden for 72 timer, er ikke opfyldt af, at arbejdsstedet har registreret hændelsen. As arbejdsgiver har hverken forudsætning for eller bemyndigelse til at efterforske og vurdere, om der faktisk forelå en straffelovsovertrædelse i det konkrete tilfælde. Skadevolderen var i øvrigt meget uenig i hændelsesforløbet. Havde hændelsen været politianmeldt, ville sagen kunne have

været efterforsket efter lov- og politimæssige forskrifter, hvilket ville have skabt et langt klarere og bevismæssigt sikrere hændelsesforløb. En politianmeldelse ville have medført, at der til sagen forelå parts- og vidneafhøring, hvilket også kunne have betydning for Erstatningsnævnets eventuelle regreskrav mod skadevolderen og hans forældre. De hensyn, der ligger bag offererstatningslovens § 10, stk. 1, er dermed ikke blevet varetaget i fornødent omfang – og det er netop på grund af den manglende politianmeldelse.

A har heller ikke i øvrigt godtgjort, at der foreligger andre særlige omstændigheder, der i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, kan begrunde, at der bør bortses fra kravet om rettidig politianmeldelse.

Regelgrundlaget

I betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser var det om forslaget til § 10, stk. 1, anført:

"Erstatning vil i almindelighed være betinget af, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet. Behandlingen af ansøgningen om erstatning vil blive væsentlig lettere, når politiets efterforskning kan bruges som grundlag. Et krav om politianmeldelse kan formentlig også medvirke til at hindre misbrug af ordningen."

Om forslaget til § 10, stk. 2, hedder det:

"Efter stk. 2 kan kravet om anmeldelse i særlige tilfælde fraviges. Der kan f.eks. tænkes tilfælde, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt, tror, at han ikke har lidt noget tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. [...] Kravet kan også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Endelig kan der peges på tilfælde, hvor gerningsmanden og ofret står hinanden nær, og hvor det derfor kan virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Derimod vil skadelidtes frygt for repressalier i almindelighed ikke kunne betragtes som undskyldningsgrund. Tilsvarende gælder, hvis skadelidte har undladt anmeldelse, fordi han regnede med, at politiet alligevel ikke kunne opklare sagen.
..."

Folketingets Retsudvalg har i betænkning af 9. maj 1985 (samling 1984-85, Tillæg B, sp. 1355) anført, at Erstatningsnævnet i forbindelse med den samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev bl.a. § 10, stk. 2, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser ændret, således at kravet om anmeldelse efter § 10, stk. 1, kan fraviges, hvis forholdene taler for det. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget, lovforslag nr. 143 fremsat den 10. januar 2001, jf. Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, pkt. 4.2.2., fremgår bl.a. følgende:

"Bestemmelsen skal ses i lyset af, at det efter offererstatningsloven som udgangspunkt fortsat er skadevolderen selv, der skal betale erstatning til skadelidte, og at staten kan rejse regreskrav mod skadevolderen, når staten har udbetalt erstatning.

Politiets efterforskning er nødvendig for at konstatere, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, og en hurtig politianmeldelse er i reglen en forudsætning for, at politiets efterforskning kan føre til opklaring af sagen og retsforfølgning af skadevolderen. Erfaringen viser, at jo hurtigere en forbrydelse anmeldes til politiet, jo større sandsynlighed er der for, at politiet pågriber gerningsmanden eller finder vidner, hvis forklaringer kan føre til pågribelse af gerningsmanden.

Kravet om hurtig politianmeldelse kan desuden medvirke til at forebygge misbrug af erstatningsordningen.

...

I lyset af, at afslag på erstatning fra staten ofte vil være særdeles

indgribende for ofret, er Justitsministeriet enig i, at kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold bør kunne fraviges ud fra en lidt friere konkret vurdering af forholdene i den enkelte sag. Det foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, at fravigelse kan ske "hvis forholdene taler for det". Det er fortsat en betingelse for at fravige hovedreglen, at der er konkrete omstændigheder i den enkelte sag, som taler for det."

Erstatningsnævnet foretog i 2014 en justering af sin praksis i sager om plejepersonale m.v.'s tilskadekomst i arbejdstiden. Ændringerne er beskrevet i nævnets årsberetning for 2014, punkt 7.2.2.1., hvoraf bl.a. følgende fremgår:

"Praksisændringen indebærer, at nævnet i dag dispenserer fra anmeldelseskravet, hvis forholdene taler for det - enten i lyset af konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, eller i lyset af den praksis, som også gælder i nævnets øvrige sager, jf. f.eks. årsberetningens pkt. 7.5.1. Det kunne eksempelvis være, hvis offeret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok, besvimelse eller koma, eller det grundet hospitalsindlæggelse ikke har været muligt, herunder telefonisk, at anmelde forholdet rettidigt til politiet."

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter almindelige principper om prøvelse af forvaltningsafgørelser kan retten kun tage stilling til spørgsmål, som Erstatningsnævnet har eller burde have taget stilling til. Erstatningsnævnet har ved afgørelsen af 5. marts 2015 kun taget stilling til, om der er grundlag for at meddele dispensation fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1, jf. stk. 2. Derfor kan alene den subsidiære påstand tages under pådømmelse.

Kravet om, at der skal ske politianmeldelse inden 72 timer, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1, finder også anvendelse, hvor skadevolderen er under 15 år, og derfor ikke kan forventes straffet.

Efter det oplyste blev A samme dag, som episoden havde fundet sted, undersøgt først hos egen læge og dernæst på sygehuset, hvor der blev foretaget en CT-skanning, og hun blev straks sygemeldt. Hun har derfor ikke med føje kunnet antage, at hun ikke ville lide noget tab, eller at tabet kun ville være bagatelagtigt. Endvidere har A ikke med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side.

Det kan lægges til grund, at Erstatningsnævnets praksis for at meddele dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, forud for den praksisændring, der blev offentliggjort i nævnets årsberetning for 2014, ikke har været årsag til eller i øvrigt haft betydning for, at der ikke skete politianmeldelse af den episode, der fandt sted 3. marts 2014.

Retten finder, at Erstatningsnævnets ændring af praksis har fornøden lovhjemmel i offererstatningslovens § 10. Praksisændringen havde til formål, at nævnets praksis skulle komme i bedre overensstemmelse med offererstatningsloven og forarbejderne til loven, hvorefter der kun kan dispenseres fra anmeldelseskravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, hvis forholdene i det enkelte, konkrete tilfælde taler herfor. Retten finder, at denne ændring af praksis er sagligt begrundet.

A er derfor alene berettiget til dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2, hvis der forelå sådanne konkrete pædagogiske og/ eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller hændelsen, at der på det grundlag var anledning til at set bort fra kravet i § 10, stk. 1, om anmeldelse til politiet inden for 72 timer.

Dommerne Lisbeth Kjærgaard og Dot Buchtrup udtaler:

Skadevolderen, B, var elev på X Skole, der er en del af et socialpædagogisk opholdssted for børn og unge anbragt uden for hjemmet, og som henvender sig til elever, der har behov for specialundervisning og specialpædagogisk bistand. Der foreligger ikke herudover oplysninger om B.

I overensstemmelse med de afgivne forklaringer lægger vi til grund, at episoden den 3. marts 2014 var den mest voldsomme, der hidtil var oplevet på X, og at der måtte anvendes magt over for B for at bringe den til ophør. Endvidere lægger vi til grund, at A efter episoden havde røde mærker på halsen, og at hun havde oplevet problemer med vejrtrækningen under episoden.

Efter Xs oplysninger til Erstatningsnævnet og Cs forklaring, har skolen i overensstemmelse med sin generelle politik ikke foretaget politianmeldelse, og skolen har ikke foretaget en konkret vurdering af pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn over for eleven og af hændelsen. Det er herefter ikke godtgjort, at der er grundlag for at se bort fra kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1. Den omstændighed, at X på baggrund af, at der blev anvendt magt over for eleven, foretog interne undersøgelser og evaluering af episoden, kan ikke føre til et andet resultat.

Vi stemmer derfor for at frifinde Erstatningsnævnet.

Dommer Torben Riise udtaler:

Efter As forklaring lægger jeg til grund, at episoden den 3. marts 2014 var den mest voldsomme, A havde været med til i de ca. 3 år, hun da havde været på X, og at hun oplever, at episoden har haft betydelige konsekvenser for hende.

Episoden er imidlertid ikke på noget tidspunkt i sagsforløbet beskrevet med en voldsomhed, som går ud over, at B, efter have puffet til A, skulle have taget fat om hendes hals og fastholdt sit greb ganske kortvarigt, måske 2 - 3 sekunder. Alle oplysninger i sagen peger på, at episoden udspandt sig i en situation, hvor der var adskillige lærere og/eller pædagoger til stede, og at episoden sluttede ved, at E - ret let stoppede B.

Det er oplyst, at X arbejder ud fra den særlige pædagogiske metode KRAP, og det er i Xs personalehåndbog anført at "KRAP er kendetegnet ved at tage udgangspunkt i den anerkendende tilgang til andre mennesker, ved en systematisk inddragelse af de kognitive teorier og behandlingsformer, samt ved en udpræget vægt på det positive - det, der virker."

Det er endvidere i personalehåndbogen om vold og trusler anført, at "X har den holdning at der skal være tale om grov vold eller direkte trussel på livet før end vi som opholdssted anmelder en ung. Denne holdning skyldes, at det ofte er den slags problematikker vores unge har og at det netop kan være en af grundene til, at de er visiteret til en anbringelse udenfor hjemmet."

Med det oplyste om Xs målgruppe finder jeg det velovervejende, at X har en holdning til politianmeldelse af de unge i tilfælde af vold eller trusler, og jeg bemærker, at personalehåndbogens angivelse af, at vold, der ikke er grov, og trusler, der ikke direkte er på livet, ikke anmeldes, er begrundet under henvisning til målgruppen.

Jeg finder, at episoden mellem A og B den 3. marts 2014 ikke kan karakteriseres som "grov vold", og under de helt særlige foreliggende omstændigheder, hvorefter X arbejdede efter KRAP-metoden og i sin politik for anmeldelse af vold og trusler havde taget hensyn til stedets særlige beboersammensætning, finder jeg herefter videre, at A har godtgjort, at der forelå sådanne konkrete pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller hændelsen, at der på det grundlag er anledning til at se bort fra kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om anmeldelse til politiet inden 72 timer.

Jeg stemmer derfor for at tage As subsidiære påstand om, at Erstatningsnævnet skal anerkende, at der er grundlag for at dispensere fra betingelsen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2, til følge.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet.

Danmarks Lærerforening som mandatar for A skal betale sagsomkostninger til Erstatningsnævnet med 50.000 kr. Beløbet omfatter udgifter til advokatbistand inklusive moms. Retten har lagt vægt på, at sagen efter det oplyste har en økonomisk værdi på 500.000 kr. Endvidere har retten lagt vægt på sagens udfald, omfang og karakter.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, Erstatningsnævnet, frifindes.

Sagsøgeren, Danmarks Lærerforening som mandatar for A, skal inden 14 dage til Erstatningsnævnet betale sagsomkostninger med 50.000 kr.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.